

Tak for støtten	1
10 spørgsmål om de Hl. Tre konger	2
Traditioner der er forbundet med hellig-tre-konger	4
Senegal, et land børne- missio støtter	4
Klimakrisen har konsekvenser for Afrika	5
Arbejde i stedet for skolegang	6
Ovnen der blev et hit...	7
Hårsmykker	8

Tekst og billeder i dette hæfte er
venligst udlånt af missio Østrig.

Oversættelse og
bearbejdelse Carly Majholm

Dette blad udgives af
Missio Danmark
Kollegievej 2,
2920 Charlottenlund
Tlf. 39 40 17 45
www.missio.dk

Redaktion: Diakon Kaare Nielsen

Layout og
produktion: prikgrafik.dk

Herrens Åbenbarelse afslutter juletiden. I år fejrer vi denne fest søndag den 3. januar. De hellige tre konger, som festen bliver kaldt i folkemunde, er for mig en påmindelse om vort fundamentale kald til at være en missional kirke. En missional kirke er sig bevidst om, at Herren selv har bedt enhver af os om at forkynde det glade budskab. Og det er der brug for i vores verden.

Tænk på hvor mange mennesker der ikke har fået forkyndt evangeliet, både udenfor i den store verden, men også i din konkrete omgangskreds.

Derfor beder De pavelige Missionsværker om din støtte i bønner for dem der er rejst ud og om din økonomiske støtte til konkrete projekter. Både med din bøn og din økonomiske indsats støtter du Missio praktisk.

Jeg vil gerne sige en stor tak til alle, der på den ene eller anden måde har støttet og fortsat vil støtte Missio Danmarks

missio er et verdensomspændende samarbejde, hvor alle romersk-katolske søsterkirker verden over hjælper hinanden med arbejdet på at opbygge Guds rige.

missio

Verdenskirken – vort ansvar

arbejde. Det glæder mig altid meget at kunne give denne støtte videre.

I dette hæfte findes forskelligt om De Hellige Tre Konger. Brug husvelsignelsen sammen med de CMB labels, som vi hvert år udsender til festen. Og læs i afsnittet om Senegal om konkrete projekter som Missio understøtter. Bag med dine børn en Hellig Tre Kongers-kage eller giv den til en du kender, som er søgende eller ikke troende.

Jeg ønsker jer alle et velsignet nyt år.

Kærlig hilsen
Kaare H. Nielsen

10 spørgsmål om de hl. Tre konger

1. Hvem var de?

I Bibelen står der intet om, at Maria og Josef i stalden i Bethlehem fik besøg af konger; men de fik besøg af lærde og vise mænd / astrologer fra Østen. Det var i Nærorienten et kendt fag helt tilbage til det 3. årtusinde f.v.t., og ved kongernes hof var der ansat vise mænd, der med stor nøjagtighed kunne forudsige sol- og måneformørkelser og i øvrigt ud fra stjernernes positioner kunne rådgive de besluttende myndigheder.

2. Hvor kom de fra?

I Bibelen siges det, at de kom fra Østerland, og det vil svare til vore dages Iran eller Irak. I dette område har man fundet en gammel indskrift (i kileskrift), hvor det hedder: 'I Vesterland (= Palæstina) vil der da opstå en stor konge, og da vil der herske retfærdighed, fred og glæde i alle lande til lykke for alle mennesker'.

3. Hvorfor kom de til Bethlehem?

I 1925 fandt man en indskrift i Sippar ved Eufrat, der stammede fra det 3. årtusinde. På grundlag af stjernernes position havde vismænd på dette tidspunkt beregnet, at der i år 7 f.v.t. i Palæstina ville blive født den endegyldige verdenshersker. De vise mænd fra Bibelens beretning har angiveligt kendt den gamle beretning og ønskede at hylde den nyfødte verdenshersker.

4. Hvor mange var de?

Bibelen nævner ikke et bestemt antal. På gamle billeder veksler antallet mellem 20 og 12. Kirkefaderen Origenes (185-254) taler for første gang om tre vismænd, vel nok fordi der er tale om tre gaver: Guld, myrrha og røgelse.

5. Hvorfor netop guld, myrrha og røgelse?

For vismændene var den nyfødte verdenshersker både gud og konge. Guld var en gave til kongen; røgelsen var en gave til Gud, og myrra var en gave til det forgængelige menneske. Helt fra det 2. årh. har kirken opfattet de tre gaver som symboler for Kristus, der var konge, Gud og menneske.

6. Hvorfor taler man om konger?

I det 6. årh. begyndte man at gøre vismændene til konger, for man mente, at kun konger kunne give kongelige gaver. Desuden kunne man i salme 72,10 læse: 'Konger fra Tarshish og fjerne øer skal frembære gaver, Sabas og Sebas konger skal bringe tribut'. På billeder efter det 10. årh. ser man altid vismændene fremstillet som tre konger.

7. Hvad betyder deres navne?

I Bibelen har man ikke givet vismændene navne. Først i det 6. årh. dukker der tre navne op: Melichior, Bithisarea og Gathaspe. 300 år senere blev disse navne til dem, vi kender i dag: Caspar, Melchior og Balthasar.

Caspar er persisk og betyder 'skatmester'. Derfor var det ham der bragte røgelsen.

Melchior er hebræisk og betyder 'Lysets konge'. Det var ham der bragte guld.

Balthasar er aramæisk og betyder 'Gud beskytter kongens liv'. Han bragte myrraen.

8. Hvem er den 'sorte' konge?

Først i middelalderen dukkede den 'sorte' konge op, og som regel var det Caspar, der optrådte som repræsentant for verdensdelen Afrika.

9. Hvorfor blev de tre konger 'hellige'?

Kirken blev hurtigt klar over, at de tre vismænd var et godt eksempel for alle kristne. De brød op fra deres daglige tilværelse for at opsøge noget, de var overbevist om var af stor betydning. Da de fandt frem til krybben, lod de sig ikke afskrække af de fattige forhold og de manglende ydre tegn på, at de

havde fundet den endelige verdensher-
sker. De knælede ned, og som de første
hedninger tilbad de Gud.

Festen for de hellige tre konger den
6. januar hedder egentligt Festen for
Herrens Åbenbarelse, hvor vi fejrer, at
Gud ved Jesus Kristus åbenbarede sig
for alle folkeslag – altså netop dét, som
de tre vismænd fandt ved deres besøg
i Bethlehem.

10. Hvorfor ligger de begravet i Köln?
Ifølge en legende blev de jordiske re-
ster opbevaret i Konstantinopel. Senere
blev de i det 9. årh. overført til Milano
og i 1164 bragte ærkebiskoppen i Köln,
Rainold von Dassel, der også var kejse-
rens kansler, de tre vismænds jordiske
rester med til Köln som krigsbytte. I det
13. årh. blev der udfærdiget en prægtig
sarkofag, som man stadig kan se i
domkirken i Köln.

20★C+M+B+10

Traditioner, der er forbundet med Hellig-tre- konger

I mange katolske lande har det fra gam-
mel tid været skik og brug på Hellig-
tre-kongers dag at velsigne huse og
boliger. På overliggeren over døren
skrev man med kridt årstallet og bog-
staverne: C+M+B, der står for sætnin-
gen: 'Christus Mansionem Benedicat'
(Kristus velsigne dette hus).

Bogstaverne står for de tre vismænds
navne: Caspar, Melchior og Balthasar.
I stedet for selv at skrive årstal og
C+M+B på overliggeren, kan man
bruge en af de labels, som missio Dan-
mark distribuerer.

Når man har skrevet årstal og C+M+B benytter man lejlig-
heden til at bede Gud velsigne det nye år og de mennesker,
der bor i huset. Når man i løbet af året får øje på symbolerne
på overliggeren, tænker man på, hvor vigtigt det er at lade sig
lede af Guds lys, at være parat til selv at gøre noget og give
Guds lys videre til andre.

*Gud, vor himmelske far!
Ledsag alle,
der går ud og ind ad denne dør,
med din velsignelse.
Hold din beskyttende hånd
over dette hus
i hele det nye år.
Amen.*

CMB labels fra Missio Danmark

Der er til menighed sendt et antal CMB labels som man kan
sætte op over sin dør. Spørg derfor i din menighed efter en
sådan label eller bestil den direkte hos Missio Danmark.

Der var en gang: Hellig-tre-kongers-vandring i Kø- benhavn

I 1950'erne kunne unge i København og omegn deltage i
en 'Hellig-tre-kongers-vandring', der fandt sted omkring den
6. januar hvert år. Man mødtes tidligt på aftenen til en lille
andagt i Sakramentskirken, hvor pastor Bjørn Højbo gav en
indføring i det emne, man i små grupper skulle drøfte på van-
dringen. Herefter kørte man med S-toget til Klampenborg,
hvor man i små grupper vandrede gennem Dyrehaven. Man
gjorde holdt 2-3 gange for at udveksle tanker om aftenens
emne. Turen gennem Dyrehaven var lagt sådan, at man nå-
ede frem til St. Andreas Kirke i Ordrup, hvor man holdt en
afsluttende andagt, der var planlagt af dominikanerne. Van-
dringen sluttede tidsnok til, at man kunne nå nattoget tilbage
til København.

Kan man spise de Hellig-tre- konger?

Nej det kan man ikke, men der kan
bages en ganske lækker Hellig-tre-
kongers kage. Prøve den, den er
go'.

Ingredienser

1 dl mælk, 15 g sukker, 10 g gær, 210 g hvedemel, 1 kniv-
spids salt, 1 æg, revet citronskal, 35 g smør, 15 g mandel-
masse, mandelflager.

Tilberedning

Mel, mælk, sukker og gær blandes. Æg (behold lidt æggeblomme til pensling), salt og citronskal røres sammen, og efter 3 min. bliver det til dej. Efter 6 min. tilsættes smør og mandelmasse, og dejen æltes forsigtigt sammen. Til sidst tilsættes mandelflagerne, også forsigtigt. Hold lidt tilbage til pynt.

Af dejen formes en større kage i midten og mindre kager i en rundkreds om kagen i midten, som er 'kongen' og derfor pyntes.

Kagerne anbringes på bagepapir på en bageplade, hæver i 1-1½ time. Pensles med æggeblomme, overstrøs med mandelflager og bages i ovnen ved 180 grader i ca. 20 min.

Bon appetit!

Hellig-tre-kongers festen

I mange år har Hellig-tre-Kongers festen været forbundet med Børnemissionens arbejde, hvorfor?

Da man midt i det 19. årh. i Europa hørte om den store fattigdom og menneskelige nød i Kina og i Afrika, opfordrede biskoppen af Nancy i Frankrig alle børn i Europa til at samle ind og hjælpe de nødlidende. Børnemissionsværket blev stiftet i 1843, og hjælpearbejdet bredte sig hurtigt til andre lande.

Børnemissionens Motto:

Børn hjælper børn

Mottoet er affødt af følgende erfaringer:

Børn er spontane og åbne for alt godt.

Børn er ikke af sig selv racister eller nationalister, men bliver let ofre for voksne holdninger.

Børn er interesserede i og åbne for børn fra andre kulturer.

Børn har øje for andres nød.

Børn forstår Jesu budskab, når det forkyndes for dem i billeder, fortællinger, symboler og oplevelser.

Børn er ivrige efter med alle sanser at lære og at opleve livet.

Børn er ikke blot objekter for opdragelse, men er også subjekter for opdragelse, for børn kan øve indflydelse på de voksnes holdninger.

Børnemission opfordrer børn til at hjælpe på to måder:

hver dag at bede for de børn, som har det dårligt.

hver måned til at give lidt af deres lommepenge et barn, der behøver hjælp.

Børnenes bidrag gør en forskel:

de små bidrag bliver samlet til et stort beløb...

at hjælpe andre børn udvikler børnenes sans for retfærdighed og solidaritet - og fremmer fredens sag.

Senegal, et land som Børnemission støtter

Senegal (Facts om Senegal, se: www.leksikon.org) er et land i Vestafrika, der har grænser op til Gambia, Guinea, Mali, Mauretania og Atlanterhavet. Med sin beliggenhed indbød det allerede i det 15. årh. til handel med Europa, og portugiserne byggede en handelsstation i landet. I det 19. årh. overtog Frankrig overherredømmet over Senegal, og først i 1960 blev landet en selvstændig stat.

Efter at de europæiske kolonimagter havde fået fodfæste på det amerikanske kontinent, begyndte de at handle med mennesker. De indfangede afrikanere og anbragte dem i opsamlingslejre, indtil der kunne skaffes skibsløjlighed til den nye verden. En ø udenfor Dakar (Senegals hovedstad) blev anvendt som opsamlingslejr for slavehandlerne, og eftersom der var en militærforlægning på øen, fungerede den også som en beskyttende fæstning for byen Dakar.

Den nordlige del af Senegal ligger i den berygtede Sahel-zone, der strækker sig som et kæmpebælte tværs over Afrika. I dette bælte er der kun ørken – sand og atter sand. Da Senegal ligger nær ved Ækvator er klimaet meget varmt og tørt. Vand er en livsnødvendighed, men vanskeligt at skaffe for befolkningen. At være brøndgraver er derfor et arbejde, der er værdsat; men det er også et meget farligt arbejde.

Her følger en lille beretning om brøndgraveren Gorgui og hans graveteknik:

Djibril står lidt på afstand og ser på, at hans far Gorgui lægger en jernring på det tørre, varme sand. Børnene i landsbyen er nysgerrige og skal så tæt på Gorgui som muligt. Det drejer sig om at lægge mærke til, hvordan han gør. Djibril tygger på et eller andet og vil helst følge det hele på afstand. I den 1 meter brede jernring, som Gorgui har lagt på jorden, begynder han nu at grave et hul i sandet. Sådan begynder man at grave en brønd i det nordlige Senegal.

Gorgui bor i en landsby, hvor der ikke er rindende vand installeret i husene. Alt vand til vask og husholdning skal bæres i dunke og krukker fra en fælles brønd langt fra landsbyen, og det sker mindst to gange om dagen. Gorgui er en dygtig brøndgraver, og han har allerede gravet mere end 40 brønde med sin skovl. Han må ofte grave ned i 35-40 meters dybde, før han finder vand.

Når han har gravet ned i en vis dybde, bliver en ny jernring fæstnet til den øverste med jernhager. Dermed sikrer han, at brøndens sider ikke så let skrider ned. Når hullet bliver 2-3 meter dybt, lægges en tyk gren på tværs over hullet, og Gorgui bliver med to reb bundet til grenen. Hvis det ene reb skulle bryde, er han i sikkerhed med det andet. Når Djibril ikke vil betragte brøndgravningen på nært hold, kan det måske skyldes, at han ikke er så glad for at se sin far forsvinde ned i et meget dybt hul. Han husker endnu meget tydeligt, hvordan hans far engang blev begravet i nedstyrtende sand. For Gorgui er der en risiko forbundet med arbejdet som brøndgraver; men Djibril kan ikke rigtig vænne sig til denne fare.

Landsbyens beboere hjælper til. De trækker de fyldte spande med sand op af hullet og skaffer sandet af vejen. Med nogle meters afstand bliver hullets vægge beklædt med beton, så brøndhullet ikke falder sammen. Det gør også arbejdet mere sikkert for Gorgui. Når brøndgraveren endelig støder på vand, jubler alle i landsbyen.

Gorgui har lært sit håndværk af en anden brøndgraver; men Gorgui me-

ner, at man først bliver en rigtig god brøndgraver, når man har lang erfaring. Når man skal grave en brønd, skal det være på et vandret sted, ellers styrter brønden straks sammen. Det drejer sig også om at kende naturens tegn. Gorgui lægger mærke til sandets farve og stenenes beskaffenhed, for det fortæller noget om vandforråd under jordoverfladen. Og selvfølgelig lægger han mærke til træernes udseende. Hvor der er nime-træer, er der dårligt vand, og under træer med gule blade er vandet rødt og udrikkeligt. Hvor der grov akacie- og baobab-træer kan det derimod godt betale sig at grave en brønd.

Djibril ved med sig selv, at han ikke vil være brøndgraver; men han vil ikke fortælle, hvad han så gerne vil være.

Klimakrisen har konsekvenser for Afrika

Overalt hører man folk tale om klimaforandringer og CO₂. Baggrunden for disse klimaforandringer er, at der udvikles CO₂, når man brænder kul, naturgas og olie. CO₂ er en gas, som stiger op i atmosfæren, hvor den nok tillader solens stråler at skinne igennem til jorden; men den forhindrer også varmen, der opstår ved jordens opvarmning af solen, i at forsvinde ud i rummet. Derved stiger temperaturen på jorden. At dette er tilfældet, mener man at kunne konstatere derved, at polernes iskapper og gletsjerne smelter hurtige end hidtil kendt. Hvis denne udvikling ikke standses, vil det betyde, at vandstanden i havene stiger, at kystbyer oversvømmes, og at millioner af mennesker må finde nye steder at slå sig ned. Den stigende gennemsnitstemperatur på jorden vil desuden medføre, at ørkenerne vil brede sig, at det vil blive vanskeligere at finde drikkevand, at endnu flere mennesker end hidtil ikke kan brødføde sig selv, og at sultkatastrofer vil gribe om sig.

For Afrika vil en kommende klimaforandring være katastrofal. De allerede forhåndenværende problemer vil forøges, ørkenerne bliver endnu større, og hungerkatastrofer vil ikke kunne undgås. Det er dybt tragisk, at Afrika vil blive så hårdt ramt, for hele det store kontinents CO₂-udslip udgør kun 2,5 % af det samlede udslip i verden. Europa og USA står for 60%. Det er derfor i sidste øjeblik at gøre noget for et bedre klima. Afrika har lidt nok i tidens løb som konsekvens af europæernes egoistiske trang til selvhævdelse.

Arbejde i stedet for skolegang

Khady stryger sæbeskummet af hænderne og hænger den sidste T-shirt op på tørresnoeren. I dag har hun allerede nået at vaske en kurv med strømper og skjorter. Nu ranker hun sig og strækker sig, så lang hun er, for det er meget anstrengende at stå foroverbøjet i lang tid.

Med sin vaskebalje står hun sammen med mange andre i en gade i hovedstaden Dakar. Hver dag står hun her sammen med ca. tyve andre piger og kvinder, der vasker for andre. Khadys mor er der også, og da Khady skal passe sin lillebror Serigne, kan hun ikke vaske hele tiden. Khady er kommet til hovedstaden sammen med sin lillebror og sin mor for at tjene penge til familien. I den lille landsby var der ikke arbejde at få.

I begyndelsen af deres ophold i Dakar havde Khady fået arbejde hos en forretningskvinde. Khady skulle på gaden

sælge Bissap (hibiscussaft); men hun fik ikke den løn, hun skulle have for arbejdet. Derfor måtte hun finde et andet arbejde, og det blev som vaskekone på gaden i Dakar.

De tre i Dakar ser kun sjældent familien i landsbyen. Det er en lang rejse

og alt for kostbar, og sidste gang, de var hjemme, var for et år siden til den traditionelle muslimske offerfest.

Khady ville allerhelst gå i skole ligesom sine brødre derhjemme; men det vil hendes far ikke tillade. Khady er snart 13 år. Hun kan hverken læse eller skrive. I landsbyen er der mange, som ikke ønsker, at kvinder skal gå i skole og få en uddannelse.

Et par kilometer fra vaskerigaden i Dakar har kristne oprettet et ungdomscenter, hvor unge piger som Khady kan mødes og lære at læse, skrive, regne lave mad og servere. Og hvad der er endnu vigtigere, at de har visse rettigheder, f.eks. at de har ret til løn, når de arbejder, og at ingen må mishandle dem. Pigerne erfarer, at de ikke står alene med deres problemer, men til enhver tid kan søge hjælp i ungdomscentret.

Måske vil Khady være så heldig at få kontakt med dette ungdomscenter, så hun får mulighed for at få en bedre fremtid.

Ovnen, der blev et hit ...

Aicha bukker sig og samler tørre grene og kviste op. Det er varmt, og den 12-årige pige tørrer sveden af panden og fortsætter med at samle kviste og grene til brændsel. Det, hun har samlet, binder hun sammen med et farvestrålende tørklæde, så hun kan bære knippet på hovedet. Derhjemme venter hendes mor på at få brændsel, så hun kan lave aftensmaden.

Aicha bor sammen med sine forældre og fem søskende i en landsby i det nordvestlige Senegal. Her bor næsten alle familier i enkle stråhytter. Derfor har man heller ikke installeret el og rindende vand. Maden bliver kogt i en stor krukke over åben ild, og brændsel må indsamles på den tørre savanne mindst én gang om dagen. Indsamling af brændsel er pigernes opgave. Det er et besværligt og trættende arbejde, og

det tager mindst en time at få samlet tilstrækkeligt til madlavningen.

Aicha fortæller, at det ofte før i tiden var nødvendigt at indsamle brændsel om morgenen, før hun skulle i skole. Derfor var hun tit træt og uoplagt i skoletimerne. Men efter at familien har fået en ny ovn til madlavning, er det nok at samle to gange om ugen.

Den nye ovn står i hyttens inderste hjørne. Som den første familie i landsbyen har familien sagt ja til at afprøve den nye ovn. Efter Aichas mening fungerer ovnen fantastisk. Den mængde grene og kviste, der før blev brugt til at tilberede ét måltid, er nu tilstrækkelig til at tilberede fem måltider. Dertil kommer, at det går meget hurtigere.

Den nye energispareovn er sr. Margarets ide. Hun er fra Australien og er søster i 'Vor Frues Missionssøsterkongregation'. I over tyve år har hun fulgt livet i området og lagt mærke til, hvor megen tid, pigerne bruger på at samle brændsel. At energispareovnen bliver en succes, er der slet ikke nogen, der tvivler på.

Men ovnen har også en anden fordel. I det nordlige Senegal er træer værdifulde, og trævæksten går tilbage, fordi de ny skud bliver spist af gederne. Derfor er det vigtigt, at man ikke har behov for at brænde så meget træ som tidligere. Ovnene er derfor godt for miljøet.

Sådan fungerer ovnen

I et åbent bål forsvinder varmen ud til alle sider. I en spareovn brænder ilden i en lukket kedel, hvorved varmen ikke går til spilde.

I kedlens indre er der et rør, der fungerer som skorsten. Varmen bliver derved ledet hen, hvor den skal anvendes, nemlig til opvarmning af gryden.

Rummet mellem kedlen og ydervæggen fyldes op med sand. Det forhindrer varmen i at stråle ud til alle sider.

Også gryden har en dobbelt væg. Derved ledes varmen til grydens indre, og maden bliver hurtigere lavet færdig.

Hårsmykker

For piger i Senegal er det meget vigtigt at have en flot frisure. Når det har været ferie, og skolen igen begynder, sørger pigerne for, at deres hår er helt perfekt.

Her kan du selv prøve en ny frisure.

Du skal bruge:

- Bomuldsgarn i flere farver, f. eks. Senegals nationalfarver grøn, gul, rød.
- Et stykke karton
- Perler
- Tid

Sådan gør du:

1. Klip et stykke karton (10x10 cm) og klip et snit ind til midten. Tag en lille tot hår og skub den ind til midten af kartonrevnen. Kartonstykket skal sidde stramt til hovedet.
2. Klip nogle stykker garn i forskellige farver. De skal være dobbelt så langt som hårtotten. Hvert garnstykke bindes med en knude til hårtotten, og herefter skal de vikles stramt om hårtotten. De omviklede garnstykker skal ligge tæt sammen.
3. De garltråde, der ikke er blevet omviklet, følger hårtotten og bliver omviklet sammen med den.
- 5
4. Til sidst bliver garnomviklingerne skubbet op endnu en gang, og hårtotten afsluttes med en knude. Kunstværket kan smykkes med en flot perle.

HUSK! Du kan altid støtte missio's arbejde gennem at donere os penge (penge over 500 kr. kan fratrækkes i skat.

Benyt venligst vedlagte girokort eller gennem netbank. Brug her følgende betalingsident:
3001 +01< +16863564<